

Charakterystyczne cechy języka epoki pozytywizmu

Literatura pozytywistyczna powstawała w opozycji do romantyzmu. Twórcy epoki odrzucili gatunki romantyczne jako nieprzydatne do wyrażania nowych treści. Z romantycznych, duchowych wyżyn zeszli w niziny i upodobali sobie prozę życia, codzienność, która najpełniejszą realizację znalazła w powieści realistycznej, noweli, obrazku oraz gatunkach publicystycznych. Powodzeniem cieszyła się również powieść historyczna w wydaniu Henryka Sienkiewicza.

W stylu pozytywistycznym obserwujemy:

- opisy dynamiczne – Bolesław Prus,
- opisy statyczne – Eliza Orzeszkowa,
- zapożyczenia z romantyzmu w zakresie metafor i porównań,
- formy archaiczne w odtwarzaniu języka dawnych epok – powieść historyczna,
- stylizację językową będącą dodatkowym środkiem charakterystyki postaci (Bolesław Prus *Lalka*, Henryk Sienkiewicz *Potop*, Maria Konopnicka *Mendel Gdański*),
- język nastawiony na wierne odtwarzanie bogactwa szczegółów rzeczywistości (Bolesław Prus *Lalka*),
- dostosowanie do wypełniania funkcji społecznych – język powieści tendencyjnej przypomina zbeletryzowaną publicystykę),
- opisy przyrody zbliżone do romantycznych,
- mowa potoczna, autentyczna, żywiołowa (anakoluty, wyrazy ekspresywne),
- formy archaiczne w odtwarzaniu języka dawnych epok – powieść historyczna,
- indywidualizacja języka (Bolesław Prus *Lalka*),
- dydaktyzm,
- zbliżenie do obiegowych form porozumiewania się, charakterystycznych dla języka drugiej połowy XIX wieku (prosta budowa zdań, wykrzyknienia, kolokwializmy, zabawne frazeologizmy, swobodne słownictwo, niezwykle porównania).